

## ขบวนการธันวาคม: ความล้มเหลวของ การปฏิวัติจากเบื้องบน

อนันต์ชัย เลาหะพันธ์

“พวกเรากลับจากประเทศฝรั่งเศสถึงแผ่นดินรัสเซียโดยทางเรือ... (ขณะที่ขึ้นรับพรจากสมเด็จพระสังฆราช) ดำรงได้เข้าพบตกลุ่มชนที่พยายามตะเกียกตะกายเข้ามาใกล้แถวทหารอย่างปราศจากความเมตตาปรานีนั้นคือความประทับใจของพวกเรา (ทันที) ที่ได้กลับถึงบ้านเกิด... และเมื่อพระเจ้าจักรพรรดิ (พระเจ้าซาร์) เสด็จมาถึง พวกเราต่างยืนมองพระองค์ด้วยความชื่นชม แต่ในขณะนั้นมีชาวนาฬิกงกระตือรือร้นแทบจะรอดได้ท้องมาทรงเพื่อจะวิ่งข้ามถนน (ไปยังฝั่งตรงข้าม) พระจักรพรรดิทรงเร่งฝีเท้ามาพร้อมกับซูพระแสงดาบขึ้นกวัดแกว่งไล่กวัดเจ้าชาวนาผู้นั้น ดำรงต่างกรูเข้ามุงดูเขาด้วยกระบอกไม้ พวกเราแทบไม่เชื่อสายตาของเราเองจนต้องเบือนหน้าหนีและรู้สึกอับอายในตัวพระเจ้าซาร์ทรักของเรา นับเป็นครั้งแรกที่ข้าพเจ้ารู้สึกผิดหวังในพระองค์ เหตุการณ์ทำให้ข้าพเจ้าหวนคิดถึงเรื่องแมวที่กลายร่างเป็นสาวสวยเมื่อไรก็ตามที่หล่อนเห็นหนกืออด (แสดงสันดานเดิม) วิ่งไล่ตะครบนั่นไม่ได้”<sup>1</sup>

บันทึกของยาคุสกิน (Yakuskin) ดังกล่าวข้างต้นคือภาพสะท้อนของมูลเหตุ การเคลื่อนไหวปฏิวัติธันวาคม ค.ศ. ๑๘๒๕ เขาเป็นจุดตัวแทนของขุนนางนักการทหารทั้งหมดที่เข้าร่วมก่อการในฐานะปัญญาชน (intelligentsia)<sup>2</sup> ทรักความก้าวหน้าและใฝ่ฝันเห็นสังคมใหม่ ยากสกินและเพื่อนนายทหารถูกส่งไปประเทศฝรั่งเศส เพื่อเข้าร่วมในสงครามนโปเลียน (ค.ศ. ๑๘๑๒-๑๕) ทุกคนคิดว่าภารกิจดังกล่าวคือการต่อสู้เพื่อ “ปลดแอก” นานาประเทศให้รอดพ้นจากอำนาจอึดอัดทารุ-

โธย (Autocracy) แต่รัสเซียที่เขาพบกลับเต็มไปด้วยหมอกควันของการกดขี่ภายใต้ระบบซาร์ การฉ้อราษฎร์บังหลวงของขุนนางผู้ใหญ่ การทารุณข่มเหงประชาชนโดยเฉพาะต่อชาติดิน และแม้แต่ซาร์อเล็กซานเดอร์ที่ ๑ (ค.ศ. ๑๘๐๔-๒๕) ซึ่งทรงหนงเคยเป็นทนายชนชั้นในกลุ่มปัญญาชนหัวก้าวหน้า กลับมีลักษณะอนุรักษนิยม และเป็นปฏิปักษ์ต่อการเปลี่ยนแปลง

ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น กลุ่มนายทหารดังกล่าวจึงรวมตัวกันต่อต้าน และนั่นคือที่มาของสมาคมลับต่างๆ อันเป็นที่รู้จักกันในนามของ “ขบวนการธันวาคม” (The Decembrist movement) เป้าหมายหลักของขบวนการคือการปลดปล่อยชาติดินและการต่อสู้กับระบบอนุรักษนิยมจัดของพระเจ้าซาร์เพื่อ “ปลดแอก” เพื่อรวมชาติชาวรัสเซีย

กลุ่มธันวาคม (The Decembrists) ดำเนินถึงปัญหาระบบชาติดินที่เป็นอุปสรรคสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของรัสเซีย ประชากรส่วนใหญ่ร้อยละเก้าสิบยังคงสภาพชาติดินไม่มีทั้งสิทธิทางสังคมและการปกครองหน้าที่เพียงอย่างเดียวที่มอยู่คือการรับใช้ขุนนางเจ้าที่ดิน ในปี ค.ศ. ๑๘๒๕ ราดิเชฟ (Radischev) ขุนนางผู้หนึ่งเขียนหนังสือจากประสบการณ์การเดินทางชื่อ A Journey from St. Petersburg to Moscow ประณามสภาพอันเลวร้ายของชาติดิน และชี้ให้เห็นว่าระบบที่เป็นอยู่ได้ทำลายคุณค่าของความเป็นมนุษย์จนสภาพคลุสตัวหรือสิ่งของที่ตกอยู่ภายใต้ความพึงพอใจของผู้เป็นนายเท่านั้นหนังสือดังกล่าวนี้ได้ว่าเป็นการต่อต้านครั้ง

แรกของปัญญาชนต่อระบบชาติที่ดิน และในเวลาอีก ๓๐ ปีต่อมาได้มีอิทธิพลอย่างมหันต์ต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มชนชาวนาที่จะทำลายล้างสภาพสังคมทวารายดังกล่าว<sup>3</sup>

การเคลื่อนไหวของกลุ่มปัญญาชน ได้ส่งผลสะท้อนต่อนโยบายการปฏิรูปสังคมของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ ทันทพระองค์ขึ้นครองราชย์ทรงเรียกประชุมปรึกษาราชการลับกับคณะผู้ใกล้ชิด (Unofficial committee) เพื่อกำหนดขอบเขต “สิทธิ” ของขุนนางเจ้าที่ดินและปรับปรุง “โครงสร้างที่เน่าเฟะของระบบราชการ” และเพื่อเป็นการแสดงออกถึงนโยบายพิทักษ์ชาติดิน พระองค์ทรงมีกระแสรับสั่งให้จัดการลงประกาศโฆษณาขายชาติดินเย็นดินค่าตามหน้าหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ในปี ค.ศ. ๑๘๐๒ สภาถาวรแห่งรัฐ (Permanent Council) ได้ผ่านพระราชบัญญัติคุ้มครองชาติดินมิให้เจ้านายเนรเทศไปทำงานหนักที่ไซเบเรีย และเพื่อเป็นการป้องกันมิให้ครอบครัวเขาเหล่านั้นถูกพรากจากกัน ได้มีการออกกฎหมายห้ามการประมูลซื้อขายชาติดินในตลาดสดอย่างเด็ดขาดในปี ค.ศ. ๑๘๐๘

ส่วนปัญหาการปลดปล่อยชาติดินนั้น พระเจ้าซาร์สามารถเอาชนะนโยบายอนุรักษนิยมของขุนนาง และบังคับบัญชาให้สภาออกกฎหมายการปลดปล่อยชาติดินเป็นผลสำเร็จในเดือนกุมภาพันธ์ ปี ค.ศ. ๑๘๐๓ แต่มองเห็นข้อขัดแย้งอย่างลึกซึ้งว่าการปลดปล่อยนี้จะต้องเป็นไปตามความสมัครใจของขุนนางเจ้าที่ดินต่าง ๆ ด้วย ดังนั้นจึงปรากฏในเวลา ๒๐ ปีต่อมามีชาติดินขายเพียง ๔๗,๑๕๓ กน หรือประมาณ ๑% ของพลเมืองชาติดินทั้งหมดที่ได้รับเสรีภาพและมีสภาพเป็น “ชาวนาเสรี” (The free farmer) อย่างสมบูรณ์<sup>4</sup>

การปฏิรูปและปลดปล่อยชาติดิน เป็น

โครงการที่เลื่อนลอยและปราศจากความจริงจังของทุกฝ่าย พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ทรงปฏิบัติเช่นเดียวกับประมุขคนอื่น ๆ ที่มักแสดงความสนใจต่อปัญหาสังคมในระยะแรก ๆ เพื่อเรียกร้องความชื่นชมและสนับสนุนจากประชาชนเท่านั้น หลังจากปี ค.ศ. ๑๘๐๘ ทรงเบนความสนใจพระทัยทั้งหมดไปที่ปัญหาการต่างประเทศ เนื่องจากขณะนั้นประเทศต่าง ๆ ในยุโรปถูกนำไปเล่นรุกราน และรัสเซียก็ต้องตกเป็นพันธมิตรของฝรั่งเศส และต่อมาเมื่อนานาประเทศรวมมือกันกำจัดอำนาจของนโปเลียนในการรบครั้งสุดท้ายที่ วอเตอร์ลู (Waterloo) ในปี ค.ศ. ๑๘๑๕ แล้วนั้น พระเจ้าอเล็กซานเดอร์ ได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญในวงการทูตจนลึกลงถึงนโยบายการปรับปรุงประเทศตามแนวความคิดเสรีนิยมอย่างสิ้นเชิง ทรงวางพระองค์ในฐานะผู้นำกลุ่ม “อนุรักษนิยม” ในการประชุมสภาแห่งกรุงเวียนนา (The Congress of Vienna) และร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ ในการปราบปราม “กลุ่มเสรีนิยม” ความเสมอภาคในสังคมเป็นเพียงแค่อุดมการณ์เท่านั้น และทุกคนอาจจะมียศระ网站地图ได้ตราบนามว่า “พวกเขาเชื่อฟังพระองค์อย่างสุดซึ้ง”<sup>5</sup>

ความหวังของปัญญาชนที่จะได้เห็นชาติดินเป็นอิสระยังเลือนลางมาที่ยังขึ้น เมื่อพระเจ้าอเล็กซานเดอร์โปรดให้อาร์คชีฟ (Arakchev) เสนาบดีคนสนิทรื้อฟื้นการจัดตั้งอาณานิคมทหาร (military colonies) ขึ้นในปี ค.ศ. ๑๘๑๖ โดยกำหนดให้ครอบครัวชาวนาเข้าร่วมกับกองพันทหาร บังคับให้พลเมืองชาวนาที่อายุต่ำกว่า ๔๕ ปี ทั้งหญิงและชายสวมใส่เครื่องแบบทหาร<sup>6</sup> แม้คนชราที่อายุเกิน ๔๕ ปีก็ถูกบังคับให้โกนเครา และไว้ผมสั้นเกรียน และจัดให้รวมอยู่ในกลุ่มผู้ไร้สมรรถภาพ (invalids) ส่วนเด็กที่อายุตั้งแต่ ๗ ขวบไปได้

เชื่อว่าพวกแกนโทนิส (cantonists) จะได้รับฝึกฝนวิชาทหารและใช้ชีวิตอยู่ในกรอบระเบียบที่เข้มงวดจนถึงอายุ ๑๘ ปี หลังจากนั้นจึงเข้าประจำการ ชายทุกคนที่มีอายุระหว่าง ๑๘-๔๕ ปี ต้องเป็นทหาร และภรรยาจะถูกบังคับให้ใช้ชีวิตในกรมทหารเช่นเดียวกัน ชีวิตครอบครัวที่เคยอยู่อย่างสงบสุขกลับกลายเป็นชีวิตที่ถูกบังคับด้วยระเบียบที่เคร่งครัด ผู้ชายถูกบังคับให้สมรสเมื่ออายุ ๑๘ ปี ส่วนหญิงให้สมรสเมื่ออายุ ๑๖ ปี ใครที่หาคู่ครองไม่ได้รัฐจะเป็นผู้เลือกให้อย่างไรก็ตามระเบียบของบังคับนี้จะถูกลดโทษสถานหนัก<sup>๗</sup> อนึ่ง การที่รัฐเขี่ยหน้าสนใจการอุตสาหกรรม ได้มีผลกระทบให้ชาติดินบางส่วน (agricultural serfs) ต้องแปรสภาพเป็นข้าที่ดินโรงงานอุตสาหกรรม (industrial serfs) อันเป็นชนชั้นที่ไม่เคยปรากฏในสังคมยุโรปตะวันตกมาก่อน และรัฐบาลมีสิทธิเกณฑ์แรงงานไปใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่รัฐเป็นเจ้าของ หรือมีผลประโยชน์ร่วม

สถานะดังกล่าวนี้สร้างความอึดอัดให้แก่ขุนนางนักการทหาร ทุกคนมีความรู้สึกที่ว่า.... "ทนต่อไปไม่ไหวที่จะนั่งนิ่งดูชีวิตที่ว่างเปล่า (ของคนหนุ่มสาว) ในกรุงเซนต์ปีเตอร์เบิร์กและเผ่าฟังคำพูดอย่างทารกของพวกคนแก่ (เสนาบดี) ที่พร่ำสรรเสริญแต่อดีต และกล่าวหาการเปลี่ยนแปลงก้าวหน้าว่าเป็นสิ่งชั่วร้าย พวกเราใช้ชีวิตอยู่ตามหนทางพวกคนเบาเวลาร้อย ๆ ปี..."<sup>๘</sup> ดังนั้นนายทหารหนุ่มดังกล่าวจึงรวมตัวกันก่อตั้งสมาคมลับ (secret society) ขึ้นเป็นครั้งแรกในกรุงเซนต์ปีเตอร์เบิร์ก ซึ่งมีชื่อว่า "สหพันธ์เพื่อการหลุดพ้น" (Union of Salvation) หรือ สมาคมเพื่อสัจจะและร่วมสรีรธาแห่งปิตุภูมิ" (The Society of True and Faithful Sons of the Fatherland) ประกอบด้วยสมาชิก ๓๐

คน ซึ่งล้วนแต่เป็นนายทหารเชื้อสายขุนนางทั้งสิ้น วัตถุประสงค์ของสมาคมคือ... "ต่อต้าน-อารักซ์ฟ... อาณานิคมทหาร : ระบบทาสและการทารุณกรรม ความเกียจคร้านของชนชั้นสูง การเชื่องช้าผู้บังคับบัญชาอย่างมั่งคั่ง ความทารุณและโหดเหี้ยม ของระบบศาลอาญา การขาดวิจรณ์ญาณในการไต่สวนของตำรวจ (และ) เพื่อเรียกร้อง ให้มีระบบรัฐสภาเปิด"<sup>๙</sup> แต่สมาชิกแต่ละคนมีความคิดแตกต่างกันทั้งในอุดมการณ์และแผนงาน บ้างต้องการให้ใช้วิธีการรุนแรง (ปฏิวัติ) เพื่อ

เปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองของรัสเซียโดยฉับพลัน บ้างต้องการใช้สันติวิธีด้วยการเรียกร้องรัฐธรรมนูญเท่านั้น สหพันธ์จึงไม่เป็นเอกภาพในทางการจัดตั้งและเป้าหมาย และท้ายสุดก็สลายตัวเกิด "สหพันธ์เพื่อสวัสดิการ" (Union of Welfare) ขึ้นแทนที่ในปี ค.ศ. ๑๘๑๑

สหพันธ์เพื่อสวัสดิการยึดถือโครงสร้างขององค์การลับ Tugendbund อันเป็นสมาคมรักชาติที่ก่อตั้งในดินแดนเยอรมันในช่วงสมัยต่อต้านโปแลนด์ และสมาคม Carbonari ของอิตาลี<sup>๑๐</sup> อดีตสมาชิกของสหพันธ์เพื่อการหลุดพ้นเข้าร่วมก่อตั้งสหพันธ์ใหม่นี้ โดยมีวัตถุประสงค์เน้นหนักในด้านกระจ่ายการศึกษา และการสร้างความยุติธรรมในสังคม ล้มล้างระบบข้าที่ดินและอำนาจอดิชาติปไตยของพระเจ้าซาร์ เป้าหมายดังกล่าวมิได้แผดเผ่าจากสหพันธ์เพื่อการหลุดพ้นเท่าใดนัก ข้อแตกต่างที่สำคัญอยู่ที่เป้าหมายทางการเมืองซึ่งเน้นการปฏิวัติล้มล้างอำนาจพระเจ้าซาร์<sup>๑๐</sup>

หลังจากสหพันธ์ได้ก่อตั้งขึ้นได้ไม่นานปรากฏว่ามีขุนนางนักการทหารและปัญญาชนผู้ศรัทธาในความก้าวหน้าสมัครเป็นสมาชิก ๒๐๐ คน สมาชิกภาพเปิดกว้างสำหรับชายหนุ่มทุกคนที่อายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ไม่จำกัดฐานะ แต่ต้อง

เป็นคริสตศาสนิกชน และต้องเป็นผู้แสวงหา  
 ศักดิ์ธรรมในชีวิตทั้งสามารถให้ความช่วย  
 เหลือเพื่อนสมาชิกได้ตลอดเวลาเมื่อจำเป็น นอก  
 จากนี้แล้ว ยังต้องร่วมในกิจการเพื่อสาธารณ  
 ประโยชน์ต่างๆ เช่น สนใจในสวัสดิการของ  
 คนป่วย เด็กกำพร้า คนสูงอายุและนักโทษ  
 เป็นต้น

เป้าหมายและแผนดำเนินการของสหพันธ์  
 ดังกล่าวได้ร่างไว้ใน “สมุดปกเขียว” (The  
 Green Book) อันถือเป็นคัมภีร์ที่สมาชิกทุก  
 คนต้องปฏิบัติตาม ส่วนในด้านงานบริหาร  
 นั้นสมุดปกเขียวได้ระบุให้สมาชิกเลือกผู้แทน  
 ๖ คน ทำหน้าที่เป็นกรรมวิธีการสภาสูง  
 (Korennoi Soviet) เพื่อกำหนดนโยบาย  
 และมีอำนาจตัดสินชี้ขาดในปัญหาต่างๆ ที่  
 เกิดขึ้น สมาชิกทุกคนต้องเข้าสังกัดในกลุ่ม  
 บริหาร (Upravly) และประธานกลุ่มมีหน้าที่  
 รายงานผลการเคลื่อนไหวของสมาชิกต่อคณะ  
 กรรมวิธีการสภาสูง สมาชิกใหม่ต้องได้รับการ  
 ยอมรับจากกลุ่มบริหารและต้องให้สัตยาบัน  
 ว่าจะรักษาความลับและอุทิศตนเองเพื่อสห  
 พันธ์

ถึงแม้ว่าสหพันธ์จะคำนึงถึงปัญหาชาติ  
 ดินและต้องการจะล้มล้างระบบนี้ก็ตาม แต่  
 หลักการต่างๆ ในสมุดปกเขียวยังมีลักษณะ  
 อนุรักษนิยม เพราะสมาชิกไม่จำเป็นต้องมี  
 พันธะผูกพันในการปลดปล่อยชาติดินของตน  
 ให้เป็นอิสระเหมือนข้อกำหนดของสมาคมลับ  
 Tugenbund ในเยอรมันการเคลื่อนไหวของ  
 สหพันธ์ จึงเน้นเป้าหมายทางการศึกษาและ  
 วัฒนธรรมแทนปัญหาเรื่อรังทางสังคมและการ  
 เมือง<sup>11</sup>

อาจกล่าวได้ว่าสมุดปกเขียวมิได้รับการ  
 ยอมรับจากสมาชิกทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง  
 จากพันเอกพาเวล ฟิสเทล (Colonel Pavel  
 Pistel, ค.ศ. ๑๗๕๓-๑๘๒๖) นักต่อสู้หัวรุนแรง

แรงผู้ผลักดันการปกครองแบบสาธารณรัฐนิยม  
 ที่ต้องการโค่นล้มอำนาจของราชวงศ์อย่างเด็ด  
 ขาด<sup>12</sup> ฟิสเทลเคยเป็นสมาชิกของสมาคมเพื่อ  
 การลดพื้นที่มาก่อน ในปี ค.ศ. ๑๘๑๘ เขาถูก  
 ย้ายไปเป็นผู้บัญชาการทหารกองทัพอากาศ ๒  
 (The Second Army) ทางตอนใต้ ซึ่งมี  
 ศูนย์บัญชาการที่เมืองทูลชิน (Tulchin) และ  
 ที่ศูนย์ดังกล่าวเขาเป็นแกนสำคัญในการเคลื่อนไหว  
 ก่อตั้งสาขาสหพันธ์เพื่อสวัสดิการในภาค  
 ใต้ขึ้น ในฐานะชายหนุ่มที่ชาญฉลาดเต็มไปด้วย  
 พลังสร้างสรรค์และเปี่ยมล้นด้วยเลือดของ  
 นักต่อสู้ สหพันธ์นี้ได้พัฒนาเติบโตอย่าง  
 รวดเร็ว และเริ่มแข็งแกร่งในขณะที่ยุทธศาสตร์  
 ทางภาคเหนือเริ่มอ่อนกำลังเนื่องจากขาดผู้นำ  
 ทมความสามารถเข้มแข็ง สมาชิกส่วนใหญ่  
 เป็นขุนนางนักการทหารหัวรุนแรง (radical)  
 ดังนั้นในเวลาไม่ช้าฟิสเทลสามารถปลุกระดม  
 กลุ่มธวัชวาทะภาคใต้ให้โอนเอียงไปในแนว  
 ความคิดสาธารณรัฐนิยมที่ปราศจากชนชั้นของ  
 เขาได้สำเร็จ<sup>13</sup>

ปี ค.ศ. ๑๘๑๘ ฟิสเทลเดินทางไปกรุง  
 เซนต์ปีเตอส์เบิร์ก เพื่อเคลื่อนไหวในหมู่  
 สมาชิกในภาคเหนือให้รับในหลักการของเขา  
 และอยู่ที่นี่เป็นเวลา ๖ เดือนเต็ม แต่การดำ  
 เนินงานของฟิสเทลไม่ประสบความสำเร็จเท่า  
 ที่ควร เพราะสมาชิกสหพันธ์ภาคเหนือส่วนใหญ่  
 เป็นพวกอนุรักษนิยมไม่นิยมความรุนแรง  
 กระนั้นฟิสเทลหาได้ละความพยายามที่จะสร้าง  
 เอกภาพขึ้นในหมู่สมาชิกภาคเหนือและภาคใต้  
 ในการประชุมใหญ่ของผู้นำสหพันธ์ในกรุง  
 เซนต์ปีเตอส์เบิร์กในปี ค.ศ. ๑๘๒๐ ฟิสเทล  
 เสนอแนวทางกำจัดอำนาจพระเจ้าซาร์และก่อ  
 ตั้งสาธารณรัฐรัสเซียขึ้น แต่ข้อเสนอของเขาได้  
 รับการตอบโต้อย่างรุนแรงจากฟีโอดอร์ ลิงกา  
 (Feodor Glinka) ผู้นิยมในระบบกษัตริย์

แต่ด้วยวาทศิลป์ที่ลึกลับ ฟิสเตลสามารถชี้แนะให้กลุ่มสมาชิกเห็นด้วยกับความล้มเหลวของระบบกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญว่าเป็นปฏิบัติการสำคัญอย่างไรต่ออุดมการณ์เสริม นอกจากนี้แล้วเขายังเสนอให้ใช้กำลังทหารเพื่อปฏิวัติล้มล้างระบบการปกครองของพระเจ้าซาร์ เพื่อจัดตั้งสาธารณรัฐรัสเซียขึ้น<sup>14</sup>

การประชุมในครั้งนั้น ได้รับแรงบันดาลใจจากสายลับของรัฐบาล ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๒๑ กลุ่มผู้นำเบดประชุมลับอีกครั้งในกรุงมอสโก เพื่อหารือเกี่ยวกับเสถียรภาพของสหพันธ์ เนื่องจากรัฐบาลมททที่จะใช้มาตรการรุนแรงในการปราบปราม และสมาชิกหลายคนขอถอนตัวออกจากสหพันธ์ที่ประชุมจึงมีมติให้สหพันธ์สลายตัวทันที แต่สมาชิกบางคนต้องการให้มีการเคลื่อนไหวในรูปแบบของสมาคมลับขนาดเล็กต่อไป โดยจำกัดจำนวนสมาชิกลง และรับเฉพาะผู้ที่ยึดมั่นในอุดมการณ์ มีความซื่อสัตย์และจริงจังต่อสมาคมเท่านั้น<sup>15</sup>

ความประสงค์ดังกล่าวจึงเป็นต้นกำเนิดของสมาคมเหนือ (The Northern Society) และสมาคมใต้ (The Southern Society) โดยมีศูนย์กลางการของสมาคมอยู่ที่กรุงเซนต์ปีเตอร์เบิร์ก และทูลซัน แต่สมาชิกของสมาคมทั้งสองไม่มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เนื่องจากอุดมการณ์การปฏิวัติที่แตกต่างกัน และแม้ว่าในปี ค.ศ. ๑๙๒๐ กลุ่มชนวนาคมภาคเหนือจะรับหลักการจัดตั้งสาธารณรัฐของฟิสเตลแล้วก็ตาม แต่โดยทั่วไปสมาชิกยังคงยึดแนวทางอนุรักษ์ก้าวหน้า (conservative liberal) ที่เป็นปฏิปักษ์ต่ออุดมคติที่รุนแรง (radical ideas) ของกลุ่มชนวนาคมภาคใต้<sup>16</sup> ในสภาวะขัดแย้งที่เกิดขึ้น บุคคลที่ก้าวเขวามามีบทบาทสำคัญของสมาคมเหนือได้แก่ นิกิตา มูราฟยอฟ (Nikita Muravyov, ค.ศ. ๑๘๕๖

-๑๙๔๓) ชุนนางผู้มองคงทลกลดกับขบวนการชนวนาคม แต่เริ่มแรกในฐานะผู้วางรากฐานการก่อตั้งสหพันธ์เพื่อการหลุดพ้น ในปี ค.ศ. ๑๘๙๖ มูราฟยอฟได้รับหน้าที่เป็นผู้วางรัฐธรรมนูญการปกครองของสมาคมเหนือ เขาไม่นิยมในหลักการสาธารณรัฐที่ปราศจากพระเจ้าซาร์ของฟิสเตล หากต้องการให้ลดอำนาจพระองค์ใหม่ในฐานะเป็นกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญเท่านั้น แม้มูราฟยอฟจะคำนึงถึงอำนาจอธิปไตย และสิทธิเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนให้ล้มเลิกระบบชาติศักดินาและให้มีการรับประกันสิทธิความเป็นเจ้าของในทรัพย์สินที่พำนักอาศัย พืชไร่ ทรัพย์สินส่วนตัว หรือสัตว์เลี้ยงของชาวนาก็ตาม แต่เขาไม่มั่นนโยบายที่จะให้มีการปฏิรูปที่ดินแก่ชาวนาที่ยากจน รัฐธรรมนูญที่มูราฟยอฟร่างสำเร็จในปี ค.ศ. ๑๙๒๒ (และในปีนั้นเองเขาก็ได้รับเลือกให้เป็นประธานของสมาคมเหนือ) บ่งบอกถึงอุดมการณ์ของเขาอย่างแจ่มแจ้ง เพราะระบุถึงสิทธิความเป็นเจ้าของที่ดินอย่างสมบูรณ์ของพวกชนวนาคม สักดินาสืบต่อไป ส่วนในด้านการปกครองนั้น มูราฟยอฟกำหนดทรัพย์สินเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง และให้มีการจัดแบ่งประเทศรัสเซียออกเป็น ๑๓ สมาพันธรัฐ รวมถึงการมีสถาบันบัญญัติ (Narodnoe Viche) ซึ่งประกอบด้วยสภาสูง (Verkhovnaia Duma) และสภาผู้แทนราษฎร (The House of Representatives) เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญการปกครองของสหรัฐอเมริกา ส่วนประมุขของประเทศ ได้แก่ พระเจ้าซาร์ซึ่งจะดำรงตำแหน่งเป็น "His Imperial Majesty" โดยรัฐจะถวายเงินเป็นรายปีให้ บลละ ๒,๐๐๐,๐๐๐ รูเบิล และมีสิทธิและหน้าที่เทียบประธานาธิบดีผู้หนึ่ง<sup>17</sup>

ในมุกกลับ สมาคมใต้ภายใต้การนำของ

ฟิสเตลนั้นต้องการจะทำลายล้างระบบสังคมเก่าและสร้างสังคมใหม่ขึ้น วัตถุประสงค์ที่สำคัญของสมาคมคือ “การปฏิวัติล้มล้างระบอบศักดินา และฆ่าทุกคนที่อาจขัดขวาง (แผนการ)”<sup>18</sup> ในขั้นต้นสมาคมได้ไม่มีนโยบายที่จะแยกตัวออกจากสมาคมเหนือฟิสเตลพยายามที่จะดำเนินแผนงานตามรอยของสหพันธ์เพื่อสวัสดิการและชวชนให้สมาคมเหนือยึดนโยบายปฏิวัติล้มล้างระบบสังคมเก่า แต่เนื่องจากขาดแนวทางปฏิบัติและอุดมการณ์ร่วมกัน สมาคมเหนือและสมาคมใต้จึงแยกตัวเป็นเอกเทศจากกัน ฟิสเตลร่างรัฐธรรมนูญเพื่อการปฏิวัติให้แก่สมาคมใต้ ๑ ฉบับ เรียกว่า Russkaya prava หรือ Russian Justice<sup>19</sup> โดยมุ่งเป้าหมายที่จะสร้างสังคมและการเมืองใน

รูปแบบใหม่ เขาไม่เชื่อในระบบชนชั้น และต้องการให้ล้มล้างระบบฐานันดรศักดิ์ รวมทั้งอภิสิทธิ์ต่างๆ ของขุนนาง และราชวงศ์ ตลอดจนปลดปล่อยชาติติดินให้เป็นอิสระและงดเว้นการเก็บภาษีชาวนาที่ยากจน ยิ่งไปกว่านั้นฟิสเตลต้องการให้มีการปฏิรูปที่ดิน เพราะเขาคำนึงถึงสวัสดิภาพของชาติติดินหลังจากที่ได้รับการปลดปล่อยแล้วว่ากรรมที่ดินทำกิน

เอง มิฉะนั้นแล้วการปลดปล่อยก็จะไม่บังเกิดผลใดๆ เนื่องจากชาติติดินยังต้องพึ่งพาวงขุนนางเจ้าที่ดินต่อไป ฟิสเตลกล่าวว่า

“...ที่ดินเป็นสมบัติร่วมของมนุษยชาติ ไม่ใช่สมบัติส่วนตัวของผู้หนึ่งผู้ใด ดังนั้นหากปรากฏว่ามีกลุ่มคนเพียงสองสามคนได้ครอบครองที่ดินทั้งหมด (และคนอื่นๆ ไม่มีที่ดินทำกิน) หรือมีคนที่ไรที่ดินเพียงคนเดียวก็เท่ากับเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของพระผู้เป็นเจ้า และ (ทำลาย) กฎเกณฑ์ของธรรมชาติ (laws of nature) และ (อาจกล่าวได้ว่า) เป็นการรุกรอนสิทธิอันชอบธรรม (natural rights)

โดยกำลังของรัฐบาลเผด็จการ”<sup>20</sup>

ฟิสเตลเสนอให้มีการจัดแบ่งที่ดินเป็น ๒ ประเภท ประเภทแรกเพื่อการเพาะปลูกแล้วพิจารณาอบที่ดินนั้นให้เป็นกรรมสิทธิ์แก่ชาวนาที่ยากจนมากเป็นอันดับแรก ทั้งนี้ห้ามนำไปขายจำนองหรือแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น ส่วนประเภทที่สองเป็นของรัฐอาจใช้ประโยชน์ในการทดลองปลูกพืชตามหลักวิชาวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ หรือให้เอกชนเช่า หรืออาจขายขาดให้แก่เอกชน หรือโรงงานอุตสาหกรรม (ฟิสเตลไม่มีนโยบายยกเลิกกรรมสิทธิ์ที่ดินของเอกชน) ในด้านการประกอบอาชีพฟิสเตลได้กระตุ้นให้ประชาชนหันความสนใจมาสู่ด้านการพาณิชย์และอุตสาหกรรม ยกเลิกระบบกิลด์ (guild) และกำแพงภาษีสินค้า (protective tariff) ส่วนในด้านการปกครองเขาเสนอให้มีการปกครองในรูปแบบสาธารณรัฐ โดยมีสภาแห่งรัฐ (Derzhavaya дума) ที่ประกอบด้วยกรรมมาธิการ ๕ นาย ทำหน้าที่เป็นประมุขของประเทศ ฟิสเตลต่อต้านระบบการปกครองแบบสมภาพันธุ์ของมูราฟยอฟ เพราะเชื่อว่าการแบ่งแยกรัสเซียออกเป็น ๑๓ รัฐนั้นจะเป็นการบั่นทอนเสถียรภาพของรัฐ และอาจทำให้ขุนนางที่มั่งคั่งมีอำนาจอิสระขึ้น และเป็นอันตรายยิ่งกว่าขุนนางที่ดินในระบบศักดินาเก่า<sup>21</sup> นอกจากนี้แล้วรัฐธรรมนูญของฟิสเตลยังให้สิทธิการออกเสียงแก่ชายทุกคนที่อายุครบ ๒๐ ปีบริบูรณ์ โดยไม่คำนึงถึงฐานะหรือหน้าที่ในสังคมของผู้

นั้น นับว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยยิ่งกว่าฉบับใดๆ ในรัสเซียหรือประเทศยุโรปอื่น ๆ ในขณะนั้น<sup>22</sup>

ในปี ค.ศ. ๑๘๒๓ นายทหารจากตระกูลขุนนางผู้น้อยชาวยูเครน โปแลนด์ และรัสเซียจำนวน ๑๕ คน ร่วมกันก่อตั้งสมาคมลับ

แห่งที่ ๓ คือสมาคมร่วมชาวสลาฟ (The Society of United Slavs) ในแคว้นยูเครนทางตอนใต้ของรัสเซีย แต่เป็นอิสระจากสมาคมใต้ โดยมีพี่น้องแอนดรู และปีเตอร์ แห่งตระกูลโบรอฟ (Borisvos) และจูเลียน ลูบลินสกี (Julian Lublinsky) ขุนนางชาวโปแลนด์เป็นผู้นำกลุ่ม<sup>23</sup> สมาคมลี้ภัยกล่าวได้ว่ามีความสำคัญน้อยที่สุดในการเล่นไหวของขบวนการรื้อฟื้นชาติ หลักการสำคัญคือการกำจัดความอยุติธรรมในสังคม ความแตกต่างของชนชั้น ความหิวร่ำไม่พอ และการหลอกลวงในการนับถือศาสนา สมาชิกต่างเรียกร้องให้รัสเซียมีการปกครองแบบสมภาพรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย แต่ไม่ได้วางหลักการอย่างละเอียด เช่น สมาคมเหนือและสมาคมใต้ วัตถุประสงค์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของสมาคมคือการ “ปลดแอก” ชาวสลาฟทั้งในและนอกประเทศจากระบอบออสเตรีย-ปรัสเซียและรวมชาวสลาฟที่อยู่กระจัดกระจายในรัสเซีย โปแลนด์ โปโมเรีย โมราเวีย ฮังการี ทรานซิลเวเนีย เซอร์เบีย โมดาเวีย วอลลาเชีย คารัมเนียและโครเอเชียเข้าด้วยกัน สมาคมร่วมชาวสลาฟเริ่มเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วด้วยวิธีโฆษณาชวนเชื่อ (propaganda) ในหมู่ทหาร และให้เตรียมการปฏิวัติโค่นล้มอำนาจออสเตรีย-ปรัสเซียของพระเจ้าซาร์ในเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๘๖๕ ฝ่ายแทนของสมาคมใต้และสมาคมร่วมชาวสลาฟเปิดการประชุมลับเพื่อประสานงานปฏิวัติร่วมกัน แต่ประสบความล้มเหลวเนื่องจากผู้แทนของสมาคมใต้ระแวงสงสัยในพฤติการณ์ของสมาคมร่วมชาวสลาฟว่าอาจจะเป็นแผนงานของขุนนางชั้นสูงที่ต้องการแบ่งแยกประเทศรัสเซียเพื่อความยิ่งใหญ่ของตนเอง

ในเดือนพฤศจิกายน พระเจ้าอเล็กซาน

เดอร์สวรรคตอย่างกะทันหัน ณ พระราชวังชนบทที่เมือง Tagarog โดยไม่มีรัชทายาทโดยตรง ตามกฎหมายเขยรับว่าด้วยการสืบสันตติวงศ์ในปี ค.ศ. ๑๘๕๖ ตำแหน่งพระเจ้าซาร์ควรตกเป็นของพระอนุชาของอดีตไป่คือแกรนด์ดยุกคอนสแตนติน แต่เนื่องจากในปี ค.ศ. ๑๘๐๓ ทรงหย่าขาดจากชายาองค์แรกและอภิเษกสมรสใหม่กับเคาท์เตสคาทอลิกเจนนี กรันชินสกี (Jeannette Grudzensky) แห่งโปแลนด์ การอภิเษกสมรสครั้งนี้ถือเป็นการผิดต่อพระราชประเพณีนิยม (morganatic marriage)<sup>24</sup> และเป็นนัยว่าพระองค์ทรงสละสิทธิ์ว่าด้วยการสืบราชสมบัติ ในปี ค.ศ. ๑๘๖๒ คอนสแตนตินทรงมีพระอัครมเหสี อเล็กซานเดอร์กราบ บังคมทูลลาออกจากตำแหน่งรัชทายาท (Tsesarevich) อย่างเบ็ดเสร็จ การที่พระเจ้าซาร์ทรงเตรียมพระบรมราชโองการ (manifesto) ประกาศแต่งตั้งพระอนุชาแกรนด์ดยุกนิโคลัสขึ้นเป็นองค์รัชทายาทแทน แต่ปรากฏว่าไม่มีคำประกาศพระบรมราชโองการจนกระทั่งสวรรคตในปี ค.ศ. ๑๘๖๕

ดังนั้น การสืบราชบัลลังก์จึงกลายเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ พระอนุชาทาง ๒ พระองค์ต่างปฏิเสธที่จะทำหน้าที่ประมุขของประเทศ เหตุการณ์ดำเนินไปได้หลายสัปดาห์ ในที่สุดนิโคลัสจึงตกลงพระทัยเข้ารับตำแหน่งและทันทีที่ข่าวดังกล่าวแพร่สะพัดออกไปก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวในกลุ่มสมาชิกของสมาคมลับต่างๆ เป็นอย่างมาก สมาคมเหนือจึงถือโอกาสปลุกระดมกระจายข่าวว่านิโคลัสเป็นกบฏช่วงชิงราชบัลลังก์จากพระเจ้าซาร์แกรนด์ดยุกคอนสแตนติน ผลจากการปฏิบัติการดังกล่าวทำให้บรรดาทหารที่มาชุมนุมเพื่อถวายสัตย์ปฏิญาณต่อพระเจ้าซาร์องค์ใหม่ที่กรุงเซนต์ปีเตอร์เบิร์กเกิดความสับสนระส่ำระสาย นายทหารราชองครักษ์ซึ่งเป็นสมาชิกของสมา

คมเหนือถือโอกาสเปล่งเสียงตะโกนขึ้นว่า "Long live Constantine! Long live the Constitution!" เพื่อเรียกร้องให้ "รัฐธรรมนูญ" ปกครองประเทศ จากนั้นทหารที่เผาคอยก็เปล่งเสียงร้องกึกก้องตามว่า "Long live Constantine! Long live Constitution!" โดยเข้าใจผิดว่า "Constitution" คือพระนามราชาของแกรนด์ดยุกคอนสแตนติน และบางคนกลับคิดว่า "Constitution" คือองค์คอนสแตนตินเอง ความสับสนอลเวงที่เกิดขึ้นจึงเป็นชนวนเหตุของกบฏธันวาคม<sup>25</sup>

ในวันที่ ๑๔ ธันวาคม เหล่าทหารที่เห็นัดเหนือย ผิดหวัง และงงงวย จำนวนประมาณ ๓,๐๐๐ คน ได้เดินขบวนไปยังจัตุรัสเซนต์เพื่อประท้วงที่จะถวายสัตย์ปฏิญาณต่อนิโคลัสพร้อมกับบังคับให้รัฐสภาออกแถลงการรับรองสิทธิเสรีภาพของประชาชน ยกเลิกระบบข้าที่ดิน และประกาศรัฐธรรมนูญการปกครองประเทศของรัสเซีย

ซาร์นิโคลัสทรงรู้สึกผิดหวังในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามพระองค์ทรงพยายามหลีกเลี่ยงเหตุการณ์รุนแรงโดยโปรดให้นายพลมิลโลโดวิช (Milordovich) ผู้ซื่อสัตย์และเป็นทรักในหมู่ทหารไปเจรจาประนีประนอมกับกลุ่มผู้ก่อการจลาจล แต่ปรากฏว่ามิลโลโดวิชถูกยิงพลัดตกจากหลังม้าและได้รับบาดเจ็บสาหัสในขณะเดียวกันพระอนุชาแกรนด์ดยุกไมเคิลผู้บังคับบัญชากองทหารปืนใหญ่ก็ถูกระดมยิงอย่างหนักจนต้องล่าถอย ในพลบค่ำนี้เองรัฐบาลส่งกองทัพทหารม้าเข้าปราบปรามขบวนประท้วงอย่างทารุณ ทหารมาดั่งแถวเรียงหน้ากระดานยิงกราดกลุ่มทหารฝ่ายกบฏแตกกระจายพ่ายไป ทิ้งไว้แต่ผู้บาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากจนกองลาดเคลื่อนบนพนักถนน

ในวันรุ่งขึ้น (วันที่ ๑๕) พระเจ้าซาร์ทรงมีรับสั่งให้กำจัดทหารกบฏของพวก "ก่อการกบฏ" ทั้งหมด ศพถูกนำไปทิ้งในแม่น้ำ Neva ที่พื้นผิวเริ่มเกาะแข็งตัวเพราะความหนาวเย็นของอากาศเดือนธันวาคม ร่างของผู้บาดเจ็บบางคนถูกโยนรวมไปกับทหารกบฏเหล่านั้นด้วย ศพมากมายได้ลอยขึ้นไปติดตามซอกน้ำแข็งส่งกลิ่นเหม็นตลบอบอวลไปทั่ว เป็นภาพที่สะเทือนใจและอาชวาท และช่วยตอกย้ำความรู้สึกของผู้พบเห็น ให้เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาลของพระเจ้าซาร์มากยิ่งขึ้น<sup>26</sup>

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันที่ ๑๔ ธันวาคมนั้น สหาคมได้มีได้รวมเคลื่อนไหวด้วย เนื่องจากรัฐบาลได้สับรู่แผนดำเนินการของกลุ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤศจิกายน และได้ใจใจจับกุม บรรดาหัวหน้าคนสำคัญๆ รวมทั้งฟิสเตล ก่อนเหตุการณ์กบฏเพียง ๑ วันเท่านั้น แต่ปรากฏว่าผู้นำที่สำคัญคนหนึ่งของสหาคมคือ เซอร์จิ มูราฟยอฟ-อพอสเตล (Sergei Muravyov-Apostol) ได้รับความช่วยเหลือจากสหาคมร่วมชาวสลาฟให้หลบหนีจากคุกจนได้สำเร็จ และเมื่อข่าวการจลาจลแพร่ไปถึงภาคใต้ มูราฟยอฟ-อพอสเตลได้รวบรวมกลุ่มทหาร ๘๐๐ คน เข้าปะทะต่อสู้กับกองทัพของพระเจ้าซาร์ในวันที่ ๓๐ ธันวาคม แต่เนื่องจากมีกำลังพลน้อยกว่า กองทัพฝ่ายกบฏจึงพ่ายอย่างย่อยยับ มูราฟยอฟ-อพอสเตลได้รับบาดเจ็บสาหัสและถูกจับกุมในวันที่ ๓ มกราคม

หลังความวุ่นวายที่เกิดขึ้น ซาร์นิโคลัสทรงแต่งตั้งกรรมการพิเศษเพื่อสอบสวนผู้ต้องหาจำนวน ๖๐๐ คน การสอบสวนใช้เวลา ๖ เดือน และในที่สุดผู้ก่อการกบฏ ๑๒๑ คน ถูกส่งตัวขึ้นศาลพิเศษเพื่อพิจารณาความผิด



## เชิงอรรถ :

1 Anatole G. Mazour, The First Russian Revolution, 1825 : The Decembrist Movement (California : Stanford University Press, 1961), p. 55

2 ปัญญาชน (intelligentsia) ในความหมายของสังคมนิยมในขณะนั้นคือผู้มีความรับผิดชอบต่อการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และสร้างสังคมใหม่ตามแนวความคิดของพวกนักปรัชญาตะวันตก (philosophes) ปัญญาชนรุ่นแรกๆ ได้แก่พวกขุนนางเท่านั้น เพราะเป็นชนชั้นเดียวที่มีโอกาสได้รับการศึกษาสูง

3 Edward C. Thaden, Russia since 1801 : The Making of a New Society (N.Y. : John Wiley and Sons, Inc., 1971), p. 91

4 Mazour, The first Russian Revolution, 1825, p. 5

5 Frederick B. Artz, Reaction and Revolution, 1814-1832 (N.Y. : Harper & Row, Publishers, 1934), p. 172

6 Mazour, The First Russian Revolution, p. 43

7 Edward Cranshaw, The Shadow of the Winter Palace : The Drift to Revolution 1825-1917 (Middlesex : Penguin Books, 1976) p. 34

8 Mazour, The First Russian Revolution, p. 56

9 Huge Seton Watson, The Russian Empire, 1801-1917 (Oxford : The Clarendon Press, 1967), p. 186

10 Thaden, Russia since 1801, p. 92

11 Mazour, The First Russian Revolution, 1825, pp. 72-4

12 Ibid., pp. 75-7

13 Ibid., p. 77

14 Ibid., p. 78

15 เนื่องด้วยสมาชิกของสมาคมเพื่อสวัสดิการบางคน อาทิ เช่น Mikhail Gribovsky ได้เปิดเผยความลับของสหพันธ์แก่ฝ่ายรัฐบาล ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการรั่วไหลของข่าวสารลับ สมาคมลับที่จัดตั้งใหม่ (สมาคมเหนือและสมาคมใต้) จึงจำกัดจำนวนสมาชิกที่รับของผู้ที่ไว้วางใจจริงๆ ว่าจะไม่ทรยศต่อพรรคเท่านั้น

16 Artz, Reaction and Revolution, 1814-1832, p. 179

17 Mazour, The First Russian Revolution 1825, pp. 88-93 และ Watson, The Russian Empire, 1801-1917, p. 188

18 Mazour, The First Russian Revolution, p. 85

19 Ibid., pp. 99-116

20 Ibid., p. 105

21 Watson, The Russian Empire 1801-1917, p. 189

22 Thaden, Russia since 1801, p. 93

23 Watson, The Russian Empire 1801-1917, p. 93

24 morganatic marriage คือการอภิเษกสมรสของเจ้านายชั้นสูงกับผู้นับถือนนทรศกต่ำกว่า หรือเป็นการอภิเษกสมรสกับผู้นับถือศาสนาต่างกัน ซึ่งเป็นการขัดต่อกฎมณเฑียรบาลและพระราช ประเพณีนิยม ดังนั้นทายาทที่ประสูติจะไม่มีสิทธิในการสืบสันตติวงศ์

25 Gordon A. Graig, Europe 1815-1914 (N.Y.: Holt, Rinehart and Winston, 1966) p. 45

26 Mazour, The First Russian Revolution, p. 180

27 Alexander Kornilov, Modern Russian History, trans. Alexander S. Kaun, ed. Robert Bass (N.Y.: Capricorn Books, 1966) p. 157

28 เนื่องจากนิวกิตา มราฟโยฟผู้นำของสมาคมเหอนอนนโยบายจัดตั้งสาธารณรัฐนิยมโดยมีพระเจ้า ชาร์เป็นองค์ประมุข และไม่คิดโค่นล้มราชวงศ์ เขาจึงไม่ถูกตัดสินประหารชีวิต แต่ถูกเนรเทศให้ไปทำงาน หนักที่ไซบีเรีย เขาถึงแก่กรรมใน ค.ศ. ๑๘๘๓

29 เมื่อพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ที่ ๒ เสด็จขึ้นครองราชย์ในปี ค.ศ. ๑๘๕๕ นั้น ปรากฏว่ากลุ่ม ขบวนการต่อทอเททไซบีเรียยังมีชาวยุโรปอยู่ ๒๕ คน ซึ่งได้รับอภัยโทษให้เดินทางกลับมาใช้ชีวิตกับครอบครัว ได้ แต่ห้ามตั้งถิ่นฐานในกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์กหรือกรุงมอสโก

30 Thaden, Russia since 1801, p. 97

31 สำหรับการเคลื่อนไหวของปัญญาชนดู เนส อากรณส์วารณ, "ปัญญาชนกับการปฏิวัติรัสเซีย ในศตวรรษที่ ๑๙" ปุณชน, ๓ (พฤษภาคม, ๒๕๑๘), ๓๐-๔๔

### บรรณานุกรม

ชเนศ อากรณส์วารณ, "ปัญญาชนกับการปฏิวัติรัสเซียในศตวรรษที่ ๑๙," ปุณชน ๓, (พฤษภาคม, ๒๕๑๘)

Artz, Frederick B., Reaction and Revolution, 1814-1832. N.Y.: Harper & Row, Publishers, 1934.

Cranshaw, Edward, The Shadow of the Winter Palace: The Drift to Revolution, 1825-1917. Middlesex: Penguin Books, 1976.

Graig, Gordon A., Europe 1815-1914. N.Y.: Holt, Rinehart and Winston, 1966.

Kornilov, Alexander, Modern Russian History, tr. Alexander S. Kaun, ed. Robert Bass. N.Y.: Capricorn Books, 1966.

Mazour, Anatole G., The First Russian Revolution, 1825: The Decembrist Movement. California: Stanford University Press, 1961.

Thaden, Edward C., Russia since 1801: The Making of a New Society. N.Y.: John Wiley and Sons; Inc., 1971.

Watson, Hugu Seton, The Russian Empire, 1801-1917. Oxford: The Clarendon Press, 1967.